

esodálna, miért kell oly drágán megfizetnie a dírat utításait. Nagyon sok pénzbe kerül az új szabás annak is, aki kieszelte, de annak is, aki — természetesen nem tisztességes úton — megszerezte.

A világjáró szegedi mérnök.

— Mosonyi Emil. —

(Saját tudósítónktól.) Néhány nappal ezelőtt érdekes ember érkezett szűkebb patriájába: Szegedre. Egy világot járt érdekes ember jött rövid pihenésre haza, a Tisza mellé, ahonnan tiz esztendő előtt elindult, hogy bebarangolja a világot. Tiz év alatt híres ember lett Mosonyi Emilből, akinek érdemeit a külföldön mindenütt elismerték. A magyar mérnök, aki szűknek találta Magyarországot, az új világban kereste és találta meg a szerencsét. Hatalmas vállalatok versenyeztek érte, minden munkásságát siker koronázta, fölfedezései ismertté tették a nevét abban a világban, ahol nem stréberséggel és nem intrikával aratnak dicsőséget és hirt az emberek.

Mosonyi Emil, Mosonyi Károly volt szingazgató fia Budapesten végezte el a műegyetemet. Amikor megszerezte a mérnöki diplomát, hazajött Szegedre, ahol a szülei laktak. Tele volt nagy tervekkel, dolgozni akart, de nem akadt ember, aki támogatta volna tervei kivitelében. Mosonyi Emil ekkor elhatározta, hogy külföldre megy. Először katonai kötelezettségének tett eleget, a haditengerészetnél szolgált a önkéntességi idejét, azután mintegy tiz évvel ezelőtt Hamburgban felült egy oceánjáró hajóra és átvitorlázott az újvilágba.

Ettől az időtől kezdve valóságos regény az élete. Az Egyesült-Államokban öt évig tartózkodott Mosonyi Emil. Különböző bányavállalatoknak volt az alkalmazottja, a Missouri környékén saját találmányu ércőrlő malmot épített, amely azonban leégett. Ekkor már nem igen volt maradása a bányánál, tervbe vette, hogy maga csinál valamit és utazni kezdett.

Főképen Közép- és Délamerikában bolyongott. Bejárta az összes országokat a Pacific-től az Atlanticig, járt olyan vidékeken, ahol előtte még nem volt fehér ember. Jórészt lóháton tette meg az utakat, mert ezen a vidéken még nincsen vasút. Chiapas, Tabasco, Guatemala, Salvador, Costa-Rica, Honduras, Nicaragua, Panama, Colombia, Venezuela és Mexico déli vidékének minden részét bejárta, ismeri ezeknek az országoknak minden zegét-zugát olyannyira, hogy Hopkins és Viquez köztársasági elnökök a newyorki geológiai társaságnak írt levelükben azt írják, hogy nincs benszülött, aki Délamerikát annyira ismerné, mint „Don Professor Mosonyi”.

Utazásai közben a benszülött indiánokkal nagyon jó barátságba került. Tökéletesen megtanulta az indián nyelvet és nem egy indián törzsfőnöknek élvezte a vendégszeretetét. Nagyon sok fölfedezést tett utközben és a newyorki, washingtoni földrajzi intézetek elismerésük jeléül siettek őt tagjaik közé beválasztani. Értékes geológiai és etnográfiai leleteit a londoni British Muzeumnak, a newyorki, washingtoni, berlini muzeumoknak ajánlotta föl, amelyek megleghangú levélben mondtak köszönetet a ritka dolgokért.

Mosonyi Emil utjának gyakorlati célja is volt. Azt tanulmányozta, hogy miképpen lehet Dél-Amerika természeti gazdaságait kiaknázni és visszaérkezése után hatalmas alaptőkével meg is alakított egy részvénytársaságot, amelynek Mosonyi Commercial Company lett a címe és Mosonyi Emil az alelnöke. A társaságnak Sain-Louisban volt a székhelye és főképen a Dél-Amerikában levő hatalmas őserdők faanyagának a kiaknázását tervezte. A munka meg is kezdődött, szép eredménnyel is járt, de köz-

ben jött 1906-ban a nagy pénzügyi pánik, amelynek következtében ez a társaság is föloszlott, anélkül azonban, hogy a részvényeseket veszteség érte volna. A pénzügyi pánikon kívül az is nagy baj volt, hogy nem lehetett megállapítani, kié az erdők tulajdonjoga. Amikor a kiaknázásra az állítólagos tulajdonostól concessziót szereztek, előállott az állam és az is követelte a bérösszeget. Diplomáciai beavatkozásra került ilyenkor rendesen a sor, ami kellemetlen volt és a társaság inkább beszüntette az üzemét.

Ekkor egy másik társaság szerződtette tükárának Mosonyit. Ez a társaság Copall-lakkot kutató Délamerikában, de Mosonyi intervenciójára megszűnt működni, mert a kiaknázandó terület annyira nagy és szétagolt volt, hogy nem fizette ki magát a munka.

A társulat megszűnése után Mosonyiért a legelőkelőbb vállalatok versenyeztek. Egy newyorki bányavállalat, a Mining Exploration Co. nyolcszáz dollár fizetést ajánlott föl neki, azonkívül kijelentette a szerződésben, hogy Mosonyi tetszése szerinti összeget használhat föl kutatási célokra. Egy londoni társaság is ajánlott föl szerződést a tudós mérnöknek, aki azonban egyik szerződést sem fogadta el, hanem Lehmann dr.-ral, akit a német kormány küldött ki Délamerikába, hosszabb tudományos utra indult. Bejárták együtt Costa-Ricát, a Pacificon át Salvadorba és Guatemalába mentek és Lehmann dr. a német kormánynak küldött jelentéseiben a legnagyobb elismeréssel emlékezett meg Mosonyi nagy tudásáról.

Mosonyi főként geológiai, etnográfiai, archeológiai szempontból tanulmányozta az országokat, tisztán tudományos szempontból, olyként azonban, hogy tanulmányait egy megalapítandó hatalmas vállalat fölhasználhassa. Több ezer fölvételt készített utközben, óriási gyűjteményt szerzett össze és Vámbéry Ármin, amikor szakemberektől tudomást szerzett Mosonyi munkásságáról, nyílt ajánló levelet írt hozzá, amelyben azt írja, hogy „Mosonyit olyan embernek ismerem, aki bizalmat érdemel és azzal vissza nem él”.

A legelőkelőbb angol és amerikai lapok elismerőleg írtak Mosonyiról. Amikor legutóbb Newyorkban volt a folyóiratok a fényképét hozták, a legnagyobb klubok rendeztek estélyt a tiszteletére és valósággal ünnepelték.

A múlt héten érkezett Szegedre Mosonyi. A családja, édesanyja, nővérei és fivére laknak itt. Eljött, hogy azokat meglátogassa. Amikor ideérkezett, csak törve beszélte a magyar nyelvet, évek óta nem beszélt magyarul. Néhány nap alatt az anyanyelvét is olyan folyékonyan beszélte, mint az angolt, németet, franciát, spanyolt, olaszt és az indiánt. Magyar emberrel az Unióban többen találkozott, délen csak ketővel, akik közül az egyik szegedi. Sokan emlékeznek még itt is Rosenberg Mórira, aki a Back-malomban volt hivatalnok, azután egy előkelő buenos-ayresi gabonakereskedő cég vezetője lett. Nemrég halt meg, messze a hazájától. A másik magyar ember az öreg Horváth, aki Miksa császárral ment ki Mexicoba, Costa-Ricában él. Nagyon vágyódik vissza Magyarországra, de hát öreg már, nem bírná ki a hosszú utazást.

A templomtéri lakásán látogattam meg Mosonyi Emilt. Napbarnította, férfias arca sokat beszél arról a sok kalandról, amelyről maga Mosonyi nem igen beszél. Az egyik szoba tele van bőröndökkel, ekszotikus etnográfiai tárgyakkal, fényképekkel, régi indián hieroglifákkal, amik között csak Mosonyi Emil érzi magát odahaza. Vigkedélyű ember a világot járt mérnök, akinek azonban minden szavából kiérzik a tudós is. Az irományai között kutat. Egy sárga aligátorbőrből készült irományjegyzéket vesz elő, de nem nyitja ki.

— Lássa — mondja idegen accentussal —

ebben a kis bőrtáskában vannak a terveim. Most még nem nyilatkozom róluk, de azt hiszem itt Magyarországon is szóba kerül még a dolog. Nagy dolgok vannak ebben. Még egy héttig maradok idehaza, akkor Berlinbe megyek, onnan pedig Hamburgon át visszamegyek az Újvilágba, ahol nagy dolgokat fogok még produkálni. Ott érzem én jól magamat. Ott méltányolják az embert és ha ér valamit, neve is lehet. A munkájával szerezheti meg.

Lelkesen, szinte fanatikusán beszélt. Nem a rajongók fanatizmusával, hanem azoknak az embereknek a hangján, akik megérdemlik a bizalmat és nem élnek azzal vissza.

(—ál.)

A delegációk. Budapestről telefonálják: A magyar delegáció kedden délután Zichy Ágost gróf elnöklésével tárgyalta a zárószámadási és pénzügyi albizottság jelentését. Miklós Ödön terjesztette elő az 1908. évi zárószámadást, amelyet elfogadtak. Beöthy László a közös pénzügyminisztérium 1911. évi költségvetését ismertette és javasolta, hogy a legutóbb hozott három határozatot — a közös minisztériumnak Budapestre való áthelyezését, a magyar tisztviselők létszámának emelését, a miniszteri alapoknak magyar értékpapirokban való elhelyezését — ujtassák meg. A költségvetést és a javaslatot a delegáció Miklós Ödön fölszólalása után elfogadta. A közös számszék 1911. évi költségvetésének tárgyalásánál Sághy Gyula azt a kívánságát juttatta kifejezésre, hogy a közös számszék helyzetét törvényhozási úton oldják meg. Héderváry Károly gróf miniszterelnök megnyugtató kijelentése után a költségvetést elfogadták.

A nagy tűz után.

— Dolgoznak a műhelymunkások. —

(Saját tudósítónktól.) Kedden már hideg és vizes volt minden a szegedi rókusai vasuti műhelyben, ahol vasárnap éjjel a vasut is megolvastó tűz pusztított el mindent, ami csak elpusztítható volt. A százezreket érő anyagnak csak tönkrement, bekormozott maradványai hevertek szanaszét a földön és százhetven munkás dolgozott a romok eltakarításán. A leégett ötös számú műhely munkásait rendelte ki ide a műhelyfőnökség, azért, hogy a munkásoknak meg legyen a mindennapi kenyerük.

Hétfőn este Szegedre érkeztek Budapestről Pap János királyi tanácsos, államvasuti igazgató, a vasuti és hajózási felügyelőség részéről pedig Vázsonyi Jenő felügyelő, akik Heeger Gyula felügyelő, Bodó Richárd főellenőr, Vámos Ármin felügyelő és Bogyós Ottó mérnök társaságában kedden reggel kilenc órakor vizsgálatot tartottak a helyszínen.

Ez a vizsgálat nem a tűz okát s a kár nagyságát kutatta, hanem hogy miként lehetne a vasuti műhely teljes üzemét a legrövidebb idő alatt helyreállítani?

Hír szerint a bizottság kifogásolta, hogy a vasuti műhely közvetlenül a pályatest mellett fekszik, mert ebből örökös veszedelem fenyegeti az épületeket. A műhely mostani helyét egyébként sem tartja a bizottság továbbfejlesztésre alkalmasnak.

A bizottság határozata egyébként a következő: a javítás alatt lévő kocsikat vidéki műhelyek közt fogják szétosztani, a foglalkozás nélkül maradt százhetven munkást pedig a vasut költségén más műhelyekbe helyezik át. Ez az intézkedés természetesen csak ideiglenes jellegű. A munkásokat rögtön visszahelyezik, mihelyt az elpusztult osztályok fölépülnek.

A leégett épületek építését még a tavasz elején megkezdik.